

Etelä-Savon Yrittäjien, Mikkelin Yrittäjien ja Etelä-Savon kauppakamarin kuuleminen hankintasäännön valmistelua varten

Kuultavien esitykset on merkitty **punaisella**. Kiitämme mahdollisuudesta kommentoida hankintasäännön luonnosta.

Niina Kuuva, aluejohtaja, Etelä-Savon Yrittäjät
Jani Himanen, puheenjohtaja, Mikkelin Yrittäjät
Teppo Leinonen, toimitusjohtaja, Etelä-Savon kauppakamari

Mikkelissä, 8.4.2021

MIKKELIN KAUPUNKIKONSERNIN HANKINTASÄÄNTÖ 2021**Yleistä**

Kaupunkikonsernin hankintasääntö on Mikkelin kaupungin ja kaupunkikonsernin yhteinen hankintasääntö. Hankinnalla tarkoitetaan kaikkea Mikkelin kaupungin ja kaupunkikonsernin (jatkossa konserni) varoin hankittavaa palvelua tai hyödykettä. Hankintalaki edellyttää myös kynnysarvot alittavien hankintojen (ns. pienhankinnat) kilpailuttamista hankintalain peruseriaatteiden mukaisesti (avoimuus, syrjimättömyys, tasapuolisuus ja kohtuullisuus).

Hankintatoiminta

Kaupunginhallitus on hyväksynyt toimintamallin, jossa kaupungin hankintatiimi ohjaa ja koordinoi kaupungin hankintatoimintaa. Hankintatiimi päivittää tarvittaessa yleisistä periaatteista johdettuja yhteisiä kriteerejä, kaupungin sisäistä hankintaohjetta ja laatii työkalut hankintojen erityispiirteiden tunnistamista varten. Hankintojen erityispiirteiden tunnistaminen (mm. yritysvaikutusten arviointi) on hankintojen yleisten periaatteiden käytäntöön viemisen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Ennen hankintasäännön päivittämistä muutosehdotukset käsitellään kaupungin ja konsernin hankintatiimeissä. Hankintatoiminnan yleisten periaatteiden päivittämisestä ja hankintasäännön muutosten hyväksymisestä päättää kaupunginhallitus.

Tukipalvelut*Hankintapalvelut*

Hankintapalvelut vastaa keskitetystä kaupungin kilpailutuksesta, hankinnasta, hankintasopimuksista, hankintaan liittyvistä koulutuksista ja asiantuntijapalveluista sekä hankintojen kehittämisestä myös kaupunkikonserni huomioon ottaen. Keskeisintä Mikkelin hankintatoiminnalle ja sitä suorittaville organisaatioille on nähdä kaupunki ja konserni kokonaisuutena.

Kaupungin ja konsernin organisaatioiden tarvitsema palvelu- ja materiaalihankinta tulee olla siten suunniteltu ja järjestetty, että organisaatiossa ei tapahdu päällekkäistä tai hallitsematonta hankintaa tai kilpailuttamista. Hankintatoiminta ei saa toimia kaupungin tai konsernin etua, eikä alueen kokonaistaloudellista etua vastaan. Tavoitteena on lisätä hankintatoimintaan liittyvää yhteistyötä ja yhteishankintoja konsernissa.

Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy

Mikkelin kehitysyritys Miksei Oy tarjoaa kaupungille ja konserniyrityksille tukea hankintatoiminnan kehittämiseen, kouluttamiseen ja hankintojen valmistelun tukemiseen liittyvää hankinta-asiantuntijapalvelua. Tuki-palvelu on kaikkien Mikkelin konserniorganisaatioissa hankintoja valmistelevien ja toteuttavien asiantuntijoiden käytettävissä.

Hankintojen yleiset periaatteet

Yhteiset periaatteet määrittelevät konsernin hankintastrategian eli hankintatoiminnalle kaupungin strategisista tavoitteista johdetut toimintaa ohjaavat periaatteet. Yhteiset kriteerit yhtenäistävät tarjouspyynnöissä tarjoajilta vaadittavia vähimmäisvaatimuksia sekä tarjouspyynnöissä arvioitavia kriteerejä. Tavoitteena on yhtenäistää hankintatoiminnan käytäntöjä, toimintamalleja ja tavoitteita, sekä lisätä avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja vuoropuhelua hankintatoiminnan toteuttamisessa.

Hankintatoimintaa ohjaavat yleiset periaatteet ovat seuraavat:

1. **Hankinnat toteutetaan aina** konsernin hankintasäännön mukaisesti
2. Konsernissa käytetään vuorovaikuteista, avointa hankintojen valmistelutapaa
  - Hankintojen valmisteluun kiinnitetään riittävästi huomioita ja resursseja. Yritysten osaaminen ja potentiaali hyödynnetään jo hankintojen valmisteluvaiheessa. Palvelujen käyttäjien ja asiakkaiden näkökulma huomioidaan erityisesti palveluhankinnoissa. Vuorovaikutteisuus ulottuu hankinnan suunnittelun ja läpiviennin kaikkiin vaiheisiin, myös kaupunkiorganisaation sisällä.
3. Paikallisten yritysten kilpailumahdollisuudet **huomioidaan**

korjausesitys otsikkoon: Paikallisten yritysten kilpailumahdollisuuksia vahvistetaan

  - **Paikallinen yritystoiminta huomioidaan hankinnan kriteerien määrittelyssä hankintalain ja sen hengen mahdollistamissa rajoissa.**
4. Hankintojen yksikkökoko ei kasvateta tarpeettomasti
  - Yhden toimittajan toive ei saa olla määräävänä tekijänä hankinnan valmistelussa. Hankintojen yksikkökoko pienennetään hyödyntämällä monituottajamallia, työnjohtomallia ja osahankintoja. Suurissa hankinnoissa huolehditaan, että hankinta ei tarpeettomasti edistä keskittymistä ja siten vähennä kilpailua markkinoilla.
5. Hankintojen erityispiirteet tunnustetaan järjestelmällisesti ja tunnustamisen tueksi tuotetaan työkalut ja ohjeet
  - Työllistämisveloitteen käyttöä työntensiivisissä hankinnoissa lisätään käyttämällä prosentuaalista tai lukumääräistä työllistämisveloitetta. Hankintakohtainen työllistämisveloitteen hyödyntäminen suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä kaupungin työllisyyspalveluiden ja TE-toimiston kanssa. **Työllistämisveloitteen käyttäminen pitää toteuttaa tarkoituksenmukaisesti niin hankkijan, yrityksen kuin työntekijän kannalta.**
  - Hankintojen innovatiivinen potentiaali huomioidaan. Hankintatoiminta valjastetaan palvelemaan kaupungin kehittämistavoitteita. Hankintatoiminnassa huomioidaan myös mahdollisuudet kehittää tarjoavien yritysten liiketoimintaa ja tuotteita tai palveluja. Innovatiivinen potentiaali johtaa innovatiiviseen hankintatapaan tai -menettelyyn.
  - Hankintojen aluetaloudelliset ja kokonaistaloudelliset vaikutukset arvioidaan, ja yli 200 000 euron hankinnoissa tehdään hankinnan taloudellisten vaikutusten selvitys.
  - Yritysvaikutusten arviointi tehdään järjestelmällisesti. Hankintailmoitusta ja/tai tarjouspyyntöä ei saa julkaista ennen kuin hankinnan yritysvaikutusten arviointi on tehty.
  - Hankintojen potentiaali kestävän kehityksen ja kiertotalouden edistämiseksi tunnustetaan.
6. Sopimuskumppaneiden yhteiskunnallisten velvoitteiden hoitamisesta varmistetaan tilaajavastuulain edellyttämällä tavalla
  - Toimittajien tilaajavastuutiedot tarkistetaan ennen hankintasopimuksen tekoa ja säännöllisesti sopimuskauden aikana

- Tarkistettavia tietoja ovat mm. ennakkoperintä-, työnantaja- ja arvonlisäverovelvollisten rekisteriin kuulumisen, veronmaksuasiat, työntekijöiden eläkevakuuttaminen, sovellettava työehtosopimus tai keskeiset työehdot, työterveyshuollon järjestäminen sekä työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen ottaminen.
7. Kaikissa hankintasopimuksissa tulee kuvata sopimuskauden aikainen valvonta, seuranta ja sanktiot
- Hankittavien palvelujen ja tuotteiden laatua valvotaan ja seurataan sopimuskaudella hankintasopimuksella kuvattavalla tavalla. Laatupoikkeamista määrätään sanktiot, jotka ovat suuruudeltaan sellaisia, että ne kannustavat hyvään toimintatapaan ja joiden tarkoituksellinen aiheuttaminen toimittajan taholta ei ole kannattavaa.
  - Kaikista hankinnoista tehdään allekirjoitettu hankintasopimus, pois lukien kertahankinnat, joista pyydetään tilausvahvistus.

Lisäys esitys: Kaupungin tulee varmistaa, että sen omistamat yhtiöt noudattavat tiukasti kilpailuneutraliteettia.

Kestävän kehityksen ja kiertotalouden huomiointi hankintatoiminnassa

Mikkelin kaupunki on strategiassaan sitoutunut kestävän kasvun ohjelmaan. Kestävän kasvun ohjelma sisältää useita kestävään kehitykseen ja kiertotalouteen liittyviä toimenpiteitä, joiden edistämiseksi ja toteuttamisessa hankinnoilla on keskeinen rooli.

Suuri osa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnoista ja palveluista järjestetään hankintojen avulla. Tästä syystä hankintatoiminta on valjastettava strategian ja sen sisältämien toimenpiteiden ja strategisten painopistealueiden kehittämisen tueksi. Keskeisiä painopistealueita ovat biokaasun tuotannon ja käytön lisääminen, uusiutuvien energiamuotojen hyödyntäminen sekä energiatehokkuus. Kestävän kehityksen ohjelman keskeiset kestävään kehitykseen ja kiertotalouden edistämiseen liittyvät toimenpiteet ovat:

- Liikennepäästöjen vähentäminen
- Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen
- Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen
- Resurssitehokkuus (bio- ja kierrätystalous)
- Kestävä kehitys ja ilmastonmuutoksen torjunta

Hankintatoiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa tunnistetaan järjestelmällisesti ne hankinnat, joiden avulla edellä mainittujen painopistealueiden kehittämistä ja toimenpiteiden tavoitteiden saavuttamista voidaan tukea hankintojen avulla.

lisäyksesitys: Näiden tavoitteiden on oltava kohtuullisesti todennettavissa pk-yrityksissä. Lisäksi on harkittava tarkoin, millaisissa hankinnoissa niiden käyttö on tarkoituksenmukaista.

Vuoropuhelu hankintojen yhteydessä

Hankintojen yhteydessä on **järjestettävä [lisäyksesitys: hankintakohtainen] vuoropuhelu** markkinoilla toimivien yritysten kanssa siten, että hankintalain vaatimukset yritysten tasapuolisesta ja syrjimättömästä kohteesta sekä avoimuudesta toteutuvat. Vuoropuhelun tulee sisältää vähintään info/keskustelutilaisuus ja/tai tietopyyntö kilpailutusasiakirjojen sisällöstä. Kansallisen kynnyksarvon ylittävät tietopyynnot julkaistaan Hilmassa ja alittavat suoraan yrityksille. Hankintakohtainen vuoropuhelu on järjestettävä, kun jokin seuraavista kriteereistä täyttyy:

- monivuotiseen sopimukseen tähtäävä palveluhankinta ja hankinnan arvo ylittää 100 000,00 € tai rakennusurakka yli 300 000,00 €. Hankinnan arvon alittaessa edelliset rajat, pyydetään tarvittaessa lausunto tarjouspyyntöluonnoksesta hankintapalveluilta tai kehitysyritys Miksein hankinta-asiantuntijalta.

Kaupunki ja konserniyhtiöt järjestävät vuosittain tiedotustilaisuuden seuraavan kalenterivuoden keskeisistä hankinnoista.

Hankintaprosessi

Konsernin hankinnat on kilpailutettava sähköisellä kilpailutusjärjestelmällä ja kynnysarvon alittavat hankinnat pääsääntöisesti pienhankintajärjestelmällä. Kaikissa tarjouspyynnöissä tulee huomioida hankintojen yhteiset kriteerit.

Hankintaprosessissa tulee noudattaa seuraavia periaatteita ja menettelytapoja, jos konsernilla ei ole voimassa olevaa hankintasopimusta:

1. Ostot arvoltaan 0–2 999 euroa voidaan hankkia suoraan.
Esitys: 0–999 euroa
2. Hankinnat arvoltaan 3 000–10 000 euroa voidaan suorittaa dokumentoidun hintavertailun perusteella.
Esitys: 1 000–6 000 euroa
3. Kilpailutus tulee aina suorittaa, mikäli hankinnan veroton arvo ylittää 10 000 euroa. **Esitys: 6 000 euroa.** Rakennusurakoissa raja on 15 000 euroa.
4. Hankinnoissa joiden arvo on alle 60 000 euroa, voidaan käyttää rajoitettua menettelyä. Hankinta tulee kuitenkin suunnata mahdollisimman monelle yritykselle, vähintään kuitenkin kolmelle (3).
5. Kansallisen kynnysarvon ylittävät hankinnat kilpailutetaan hankintalain mukaisesti.

Hankintalain tarkoittamia suoramarkkintajärjestelyjä on mahdollista toteuttaa perustellusti, kun kriteerien täyttymisestä on kuultu hankintapäällikköä.

Hankintapäätökset ja hankintarajat

Hankintarajat ylittävistä kilpailutuksista tehdään valituskelpoinen hankintapäätös, jonka liitteenä tulee olla oikaisuohje ja valitusosoitus hankintayksikölle sekä markkinaoikeuteen. Mikäli kilpailutuksen arvo alittaa kansallisen kynnysarvon, ei valitusosoitusta markkinaoikeuteen lähetetä hankintapäätöksen liitteenä, vaan pelkkä oikaisuvaatimusohje hankintayksikölle.

Mikkelin kaupungin sisäiset hankintapäätösrajat on esitetty hankintasäännön liitteessä A.

Kaupunkikonsernin muut yhtiöt/yhteisöt määrittelevät omat hankintapäätösrajat omissa toimintasäännöissä.

Hankintatoiminnan seuranta ja valvonta

Tilivelvolliset viranhaltijat ja konsernin vastuuhenkilöt valvovat virkansa puolesta yhdessä tilintarkastajien kanssa, että konsernin hankintatoiminnassa ei tapahdu väärinkäytöksiä tai hankintalain, konsernin hankintasäännön eikä konsernin hankintatoiminnan yhteisten periaatteiden ja kriteerien vastaista toimintaa. Tilivelvolliset viranhaltijat, konsernivuorokäyttäjät, tilintarkastaja ja sisäinen tarkastus tuovat hankintansa mukaan esille tulleet väärinkäytökset kaupunginhallituksen käsittelyyn, joka päättää mihin toimiin asian suhteen ryhtyy.

Lisäesitys: Kaupunki seuraa pk-yritysten jättämien tarjousten määrää ja pk-yritysten pärjäämistä kilpailussa. Nämä tiedot tulee julkaista vuosittain.